

ŽUVININKYSTĖS PRODUKTŲ GAMINTOJŲ ORGANIZACIJOS IR BENDRAS RINKOS ORGANIZAVIMAS

Žuvininkystės ir akvakultūros produktų bendras rinkos organizavimas (BRO) buvo pirmoji bendros žuvininkystės politikos (BŽP) sudedamoji dalis. Tačiau veiksmų aprėptis žuvininkystės sektoriui susiduriant su dabartine krize buvo laikoma ribota dėl intervencinių priemonių pobūdžio ir joms skiriamo nedidelio kiekio lėšų, dėl to buvo pradėta išsami reforma, kurią vykdant nuo 2014 m. sukurti nauji BRO ir visos BŽP pagrindai. Persvarstytu BRO patobulinama rinkos priežiūra, maisto sauga ir vartotojams skirta informacija, skatinant plėtoti regioninę produktų komercializaciją.

TEISINIS PAGRINDAS

Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 42 straipsnis ir 43 straipsnio 2 dalis.
2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1379/2013 dėl bendro žuvininkystės ir akvakultūros produktų rinkų organizavimo, kuriuo iš dalies keičiami Tarybos reglamentai (EB) Nr. 1184/2006 ir (EB) Nr. 1224/2009 ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 104/2000.

TIKSLAI

Pagal žuvininkystės ir akvakultūros produktų BRO numatoma kainų ir intervencijos sistema, kurios tikslas – reguliuoti Sąjungos žuvininkystės produktų rinką. Minėtos sistemos uždaviniai yra šie:

- pašalinti nepalankiausias pasiūlos ir paklausos pusiausvyros sutrikimo padarinius;
- stabilizuoti kainas siekiant užtikrinti žvejams minimalias pajamas;
- skatinti bendrą Sąjungos žvejybos laivyno konkurencingumą pasaulio rinkose.

BRO taikomos priemonės:

- Sąjungos atliekamas produktų pašalinimas;
- perkėlimo operacijos;
- savarankiškas produkto pašalinimas ir gamintojų organizacijų vykdomas perkėlimas, įskaitant vienodo tarifo kompensacijas ir išmokas;
- privatus sandėliavimas;
- specialiosios tunui skirtos priemonės.

Visomis šiomis priemonėmis daugiausia dėmesio skiriama gamintojų organizacijoms. Didžioji jų dauguma veikia septyniose valstybėse narėse: Ispanijoje, Italijoje, Prancūzijoje, Jungtinėje Karalystėje, Vokietijoje, Portugalijoje ir Nyderlanduose. Šios organizacijos daugiausia įsteigtos vietos žuvininkystės įmonių lygmeniu, kartais – pakrančių žvejybos ir akvakultūros sektoriuose. Jų tikslas yra gerinti prekybą savo produktais. Šiuo tikslu jos gali imtis tokių veiksmų:

- planuoti gamybą ir užtikrinti, kad jos apimtys atitiktų paklausą, visų pirma įgyvendinant žvejybos laimikio planus;
- remti tiekimo koncentravimą;
- stabilizuoti kainas;
- propaguoti metodus, kuriais skatinama tausioji žvejyba.

Intervencinės išlaidos nuolat mažėja, pirmiausia dėl sumažėjusių veiklos programų kompensavimo ir Sąjungos atliekamų produktų pašalinimo (viena iš dažniausiai taikomų intervencinių priemonių) išlaidų. Sąjungos atliekamą pašalinimą iš pirmos vietos (vertinant pagal išlaidas) išstūmė perkėlimo veiksmai.

Dėl išteklių būklės ir išaugusių degalų kainų BRO intervencinių priemonių taikymas trumpuoju laikotarpiu gali būti ribojamas. BRO priemonėmis daugiausia naudojasi keturios valstybės narės: Prancūzija, Ispanija, Portugalija ir Airija. BRO priemonių taikymas didėjo pirmosiose trijose valstybėse, tačiau Airijoje mažėja. Kitos valstybės narės – Jungtinė Karalystė, Danija, Vokietija, Švedija, Italija ir Belgija – taip pat naudojasi BRO intervencinėmis priemonėmis, bet jų išlaidos yra gerokai mažesnės nei minėtose keturiose šalyse.

Siekdamos skatinti žuvininkystės sektoriaus plėtrą, gamybos, prekybos ir perdirbimo sektorių atstovų grupės gali prašyti valstybių narių pripažinti jas kaip tarpšakinės organizacijas. Šį pripažinimą, prižiūrimos Komisijos, gali suteikti valstybės narės. Yra tik keturios pripažintos tarpšakinės organizacijos, veikiančios valstybės lygmeniu: Comité Interprofessionnel des Produits de l'Aquaculture – C.I.P.A. (Prancūzija), Interatún (Ispanija), Aquapiscis (Ispanija) ir O.I. Filliera Ittica (Italija).

2014 m. vykdant BŽP reformą buvo manoma, kad būtina įgyvendinti esminę bendro rinkos organizavimo reformą, pagal kurią rinka grindžiamos priemonės turėtų tiesiogiai arba netiesiogiai padėti siekti pagrindinių BŽP tikslų. Siekiant pašalinti peržvejojimą ir netvarią praktiką bei atsisakyti tik kiekio kriterijumi pagrįstų gamybos strategijų, pagal naująjį BRO, apibrėžtą pasiūlyme dėl reglamento dėl bendro žuvininkystės ir akvakultūros produktų rinkų organizavimo ([COM\(2011\) 0416](#)), ketinama remti:

- sektoriaus organizavimą, gamintojų organizacijų ir jų naudojimosi ištekliais teisių bendro valdymo, taip pat gamybinės ir prekybinės veiklos stiprinimą – tai pagrindiniai elementai siekiant įgyvendinti BŽP;
- rinkos priemones, kuriomis didinama gamintojų derybinė galia (žuvininkystės ir akvakultūros srityje), gerinamas rinkos krizių prognozavimas, prevencija ir valdymas, didinamas rinkos skaidrumas bei veiksmingumas;
- bendruosius prekybos standartus, kuriais nustatomos ES parduodamų žvejybos produktų standartinės charakteristikos, taikomus pagal išsaugojimo priemones

ir parengtus siekiant skatinti skaidrią vidaus rinką, kurioje tiekiami kokybiški produktai;

- rinkos veikimu pagrįstas paskatas ir priemokas už tvarią praktiką; tvarios gamybos, tiekimo ir vartojimo partnerystės; sertifikavimą (ekologinius ženklus), reklamą ir vartotojų informavimą;
- papildomas rinkos priemonės, susijusias su žuvų išmetimu į jūrą;
- rinkos tyrimus: Komisija įsteigė Europos žuvininkystės ir akvakultūros produktų rinkos observatoriją, kuri turi padėti užtikrinti rinkos skaidrumą ir efektyvumą.

GAMINTOJAI MAŽOS APIMTIES ŽVEJYBOS SRITYJE

ES mažos apimties žvejyba apibrėžiama kaip^[1] žvejyba, vykdoma laivais, kurių bendras ilgis mažesnis kaip 12 metrų, kurie veikia laikydamiesi mažesnės nei 24 val. per dieną žvejybos ribos ir kurie nenaudoja velkamųjų žvejybos įrankių.

2013 m. 17 ES valstybių narių buvo 232 gamintojų organizacijos, iš kurių 188 buvo mažos apimties žvejybos įmonės. Didžiausias skaičius mažos apimties žvejybos gamintojų organizacijų užregistruota Italijoje (39), Ispanijoje (33), Prancūzijoje (24) ir JK (21). BRO persvarstymas suteikia puikią galimybę mažos apimties žvejybos gamintojams palankesniais sąlygomis patekti į rinką ir sėkmingai konkuruoti su žvejybos produktų importuotojais arba pramoninės žuvininkystės įmonėmis. Siekiant BRO tikslų ir laikantis jo struktūros galėtų būti įgyvendinamos tam tikros priemonės, pvz., mažos apimties žvejybos statistinių duomenų banko įsteigimas ES, prekybos asociacijų įsteigimas ir nuolat joms teikiama parama, mažos apimties žvejybos logotipo sukūrimas, mažos apimties žvejybos žvejų samdymo kriterijų nustatymas ir mažos apimties žvejybos produktų specialus ženklinimas ir skatinimo programos. Galiausiai siekiama suteikti vartotojams galimybę įsigyti šviežių, saugių ir tvarių produktų ir užtikrinti priimtinas vietas mažos apimties žvejybos žvejų pajamas.

EUROPOS PARLAMENTO VAIDMUO

Kartu su vėliau priimtu atnaujintu pagrindiniu reglamentu dėl bendros žuvininkystės politikos ir nauju Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondu BRO schema sudaro naujausios Europos žuvininkystės sektoriaus reformos pagrindą.

Teisės aktui dėl bendro žuvininkystės ir akvakultūros produktų rinkų organizavimo taikoma įprasta teisėkūros procedūra, o tai reiškia, kad Taryba ir Parlamentas dalijasi kompetencija jį priimant.

Teisės akte teikiama nuoroda į tam tikrus deleguotuosius ir įgyvendinimo aktus^[2]. Jie yra antrinės teisės aktai^[3], kurių reikia siekiant taikyti pagrindinį teisės aktą. Kaip pagrindinei ES vykdomajai valdžiai Komisijai suteikta kompetencija priimti aktą, o teisėkūros institucijoms Parlamentui ir Tarybai – išnagrinėti^[4] antrinės teisės aktus

[1] 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 508/2014 dėl Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondo, 3 straipsnio 2 dalies 14 punktas, OL L 149, 2014 5 20, p. 1.

[2] „Europos Sąjungos teisės aktai“, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=uriserv:ai0032>

[3] https://ec.europa.eu/info/amending-and-supplementary-acts-0_en

[4] „Veiksmingesnė teisėkūra: klausimai ir atsakymai apie naujus deleguotuosius aktus“, <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?language=en&type=IM-PRESS&reference=20100323BKG71187>

remiantis šių institucijų pagrindinio teisės akto svarstymu. Komisija iki 2022 m. pabaigos pateikia Parlamentui ir Tarybai BRO reglamento taikymo rezultatų ataskaitą. PECH komiteto užsakymu atlikti tyrimai:

- Vidaus politikos GD 2016 m. balandžio 15 d. tyrimas „Mažos apimties žvejybos rinkos: vertės grandinė, skatinimas ir ženklėjimas“^[5];
- Vidaus politikos GD 2013 m. rugsėjo 16 d. tyrimas „Importuojamų žuvininkystės ir akvakultūros produktų atitiktis ES teisės aktams“^[6];
- 2012 m. rugsėjo 7 d. Europos Parlamento bibliotekos informacija „Bendros žuvininkystės politikos (BŽP) reforma“^[7].

Europos Parlamentas neseniai priėmė dvi rezoliucijas šia tema:

- 2018 m. gegužės 29 d. rezoliucija „ES žuvininkystės sektoriaus vertės grandinės optimizavimas“^[8];
- 2018 m. gegužės 30 d. rezoliucija dėl kontrolės priemonių, kurias naudojant nustatoma, ar žuvininkystės produktai atitinka patekimo į ES rinką kriterijus, įgyvendinimo^[9].

Priit Ojamaa
05/2019

---

[5]http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/573443/IPOL_STU%282016%29573443_EN.pdf

[6]http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/etudes/2013/513968/IPOL-PECH_ET%282013%29513968_EN.pdf

[7]http://www.europarl.europa.eu/RegData/bibliotheque/briefing/2012/120339/LDM_BRI%282012%29120339_REV1_EN.pdf

[8]Priimti tekstai, [P8_TA\(2018\)0210](#).

[9]Priimti tekstai, [P8_TA\(2018\)0223](#).

